

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ד תשרי תשפ"ב | דף היומי בבלי: ביצה ל
דף היומי בהלכה: מסימן תרמ"ו סעיף ג' עד סעיף ה'.
מוסר: שפת תמים - מתחילת פרק ה' עד "אבל כבר אמרו".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כ עד סוף פרק כ

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

2240 | ???

הסיפור היומי

היה זה כבר ממש לפני החג - זקופת הכולל ריקה.
ראש הכולל חשב לנסוע לחו"ל, ובא לשאול את הרב
שליט"א ולקבל את ברכתו. הרב השיבו: "אתן לך
עצה טובה יותר, תתיישב ללמוד הלכות שמיטה..."

לשוחח בענין דחוף. כעבור כמה דקות התקשר הגביר ושאל
למבוקשו, וראש הכולל הסביר שהוא במצב דחוק ואין בידו
פרוטה לפרוטה לתשלום מלגות האברכים במוצאי החג, ולשם
כך הוא מבקש עזרה.

הגביר התעניין מתי בכוונתו להגיע לארצות הברית, על כך
לא הייתה לו תשובה מוכנה והוא השתדל להתחמק ממענה,
לאחר שהפציר בו הגביר, החליט לספר דברים כהווייתם: "לאמתו
של דבר תכננתי לנסוע, כי באו מים עד נפש, אבל באתי להרב
שליט"א לבקש ברכה ועצה, וכך וכך הייתה תשובתו".

הגביר תהה: מה ענין שמיטה אצל המחאות-כסף לפרנסת
האברכים? ובעוד דברי רבנו חוזרים ומצטלצלים באזניו, ננער
ושאל: "מהו הסכום המלא שלו אתה זקוק?". ראש הכולל נקב
בסכום המלא, כמה עשרות אלפי דולרים. על אתר נענה הגביר:
"אני אטפל בזה, וביום אסרו חג שחל להיות בארץ ישראל יהיה
בחשבון הבנק של הכולל הסכום הנקוב במלואו".

הגר"א מן ששמע את הסיפור מפיו של רב העיר, נכנס אל
הקודש פנימה, ושאל: "האם כוונת הרב הייתה שהמציאות של

ערב שנת השמיטה הקודמת (ניסן תשע"ד) סיפר הג"ר מאיר
קסלר שליט"א רבה של מודיעין עילית על ראש כולל בעירו
שהשתדל לחלק את מלגת הכולל לאברכים בתאריך קבוע מדי
חודש, והנה עומד הוא לפני חג הפסח וקופתו ריקה. חשב לנסוע
לארצות הברית, ובא לשאול את הרב שליט"א לעצתו ולברכתו.
רבנו השיבו: אתן לך עצה טובה יותר. "הנה בתשע"ה היא
שנת שמיטה, תתיישב ללמוד הלכות שמיטה". חשב הלה כי הרב
שליט"א התקשה לשמוע את דבריו, וחזר ואמר: "אינני מבקש
עצה לנושא השיעורים בכולל, אלא עצה לפרנסת האברכים, כיצד
אוכל להשיג כסף כדי לשלם לאברכים". ושוב חזר הרב שליט"א
ואמר: "העצה - ללמוד שביעית". מאחר שראש הכולל שליט"א
מנהל כל ענייניו על פי עצת חכמים, התיישב ללמוד שביעית.

תאריך התשלום החודשי לאברכים היה באסרו חג הפסח.
ערב יום טוב, ועדיין אין פתרון באופק. בערב הפסח ממש, לפנות
בוקר, כאשר בארצות הברית מתחיל הלילה, החליט ראש הכולל
להתקשר לאחד הנדיבים הוותיקים של הכולל. השיחה הגיעה
לתא קולי, וראש הכולל השאיר הודעה מנומסת כי הוא מבקש

התשובה ושאל: "ואם צריך תפילין, והאדם עוסק בהלכות תפילין, גם כן כך הדבר?" הרב שליט"א חילק בין הנושאים בצורה חדה ואמר: "שביעית זה שייך לציבור".

(שיח אמונה גליון 1 הובא ע"י הרב פנחס זרביב
מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף, gmail.com@p0583271323)

'וציוויתי את ברכתי' תתקיים בלימוד מסכת והלכות שביעית?
"לא" - השיבו הרב, "אלא שמכיון שהזמן של שביעית קרוב,
חובת השעה עתה ללמוד שביעית, ואם עוסקים בתורה כזו שצריך
לעסוק בה, העסק הזה מביא ברכה". [השואל ביקשה לדייק את

שמיטה

האם מותר לפנות בשמיטה פסולת בניה שנותרה בגינה? באיזה אופן מותר לרצף את החצר? ועל מה צריך להקפיד כאשר מנכשים קוצים ועשבי בר מחשש סכנה

הלכות הנוגעות לניקוי ותחזוקת החצר בשנת השמיטה - מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

יש להביא תחילה את דפנות הסוכה, את המרצפות או את מתקני המשחקים לפני שמתחילים ביישור הקרקע והכנתה. שלא יראה כאילו מכשירים, חלילה, קרקע לזריעה או לנטיעה

5. קוצים ועשבי בר שרגילים כל שנה לנכשם מחשש סכנה כגון מנכשים ועקרבים, למניעת שריפה ומפגעים או לנוי וכדומה - מותר לנכשם גם בשמיטה למטרות הנ"ל אבל אין לעוקרם עם השורש, אלא לקוצצם בשווה לקרקע (תשובת החזו"א במכתב הנדפס ב"משפטי ארץ" עמ' 265).

6. איסוף אבנים מן החצר לצורך בניית גדר או ריצוף שביל וכדומה, מותר, בתנאי שעומדים בסמוך לגדר החדשה או השביל החדש ואוספים אבנים עד מקום שידו מגעת - שניכר שאינו עושה להכשרת הקרקע (רמב"ם ב, י"א). כמו כן ניתן לקחת אבנים עליונות ולהשאיר את הנוגעות בקרקע משום מראית העין (דעת הגר"ח קנייבסקי שליט"א דרך אמונה א, י"ג)

7. מותר לסקל אבנים ממגרשי חנייה, מגרשי משחקים ומשבילים להילוך בני אדם (אגלי טל חורש, ט"ז).

1. פסולת ולכלוך שהצטברו מותר לאוספם ולסלקם לשם ניקיון כדרך שעושים כל השנים ובתנאי שלא מכוונים להכשיר את הקרקע לגינה. על כן עדיף שהדבר יעשה לא על ידי איש שמקצועו גינון ולא עם כלי מקצועי כגון מגריפה ידנית או חשמלית (רמב"ם ב, י ומנחת שלמה נ"א, י)

2. פסולת שנותרה לאחר תוספת בניה או ריצוף לשיפוץ הבית, אסור לפנותה לגמרי הואיל ומקום זה מיועד בדרך כלל לגינה. אמנם, אם המטרה אך ורק להסיר מפגעים ולשיפור המראה - מותר, בתנאי שישאירו שכבה דקה של פסולת הסמוכה לקרקע, כדי שיהא ניכר שהכוונה אך ורק לניקיון כללי.

3. יישור קרקע ומילוי חורים באדמה, כגון אחרי עבודות אינסטלציה או טיפול בביוב - אסורים. יש חשש סכנה בהשאת החורים, להיתקלות או נפילה ניתן למלאם בחומרים שאינם אדמה העומדת לזריעה - כגון חצץ, שבבי עצים, קל - קר כדומה.

4. עומדים לבנות סוכה, לרצף חצר, להציב מתקני משחקים -

הסיפור היומי

הד"ר יצחק קיסטר כבר פנה לצאת מהחדר, כששמע את קולו של הרבי מדבר אליו ואומר לו משפט סתום, שאת פשרו לא הבין: "הוא מכונה לאזר לנדא"...

יום אחד הופיע בביתו הד"ר יצחק קיסטר, יהודי שומר תורה ומצוות, שמונה עוד בימי המנדט הבריטי לשופט, ובהמשך שימש נשיא בית משפט השלום בתל-אביב ולימים שופט בבית המשפט העליון. שמו של האדמו"ר מבעלזא נישא למרחקים. ברכתו הקדושות וסיפורי המופת שהתרחשו אצלו כבדרך קבע התפרסמו בציבור. הד"ר קיסטר ביקש גם הוא לקבל את ברכתו.

הימים ימי מלחמת העולם השנייה. אירופה בוערת ושואת העם היהודי בשיאה. רבי אהרן מבעלזא מצליח לחמוק בניסי-ניסים מציפורני הנאצים, ועולה לארץ ישראל. חסידיו מפצירים בו להתגורר בירושלים או בבני-ברק, ואולם הוא בוחר לקבוע את משכנו בתל-אביב, ושם הוא מתחיל לכוון מחדש את חסידות בעלזא.

ואולם קשריו עם הנאצים עוררו גם רינונים עליו. לא הכול הכירו את מעשי ההצלה המופלאים שעשה ואת מסירותו למען היהודים. הללו גם לא ידעו כי נותר בלי פרוטה, וסברו כי הוא דורש תשלום לטובת עצמו. ר' אליעזר היה מהנעלבים ואינם עולבים, וקיבל את הייסורים באהבה. גם לאחר שהצליח להינצל בעור שיניו ממלתעות הרשע ועלה לארץ, סבל רדיפות מאנשים שכעסו עליו על שלא הציל את יקיריהם.

בבית הכנסת שבו התפלל היה יהודי מבוכניה, שבתחילת המלחמה נמלט לרוסיה, בתקווה שיצליח להבריח לשם גם את אשתו וילדיו, אבל נתיב ההצלה נסגר ובני משפחתו נשארו בגטו. היהודי עלה לארץ, ומכיוון שלא שמע דבר על גורל אשתו וילדיו, היה בטוח שנספו בשואה. כשראה את ר' אליעזר בבית הכנסת בתל-אביב הטיח בו את זעמו על שלא הציל את יקיריו. הוא לא רצה כלל לשמוע את תשובתו, סירב לדבר עימו והציק לו בכל הזדמנות. לא עברו הימים והאשה וילדיה הגיעו לארץ והמשפחה התאחדה. או-אז התברר לאותו יהודי שיקיריו ניצלו בזכות ר' אליעזר, והוא בא ובכה לפניו בבקשה שיסלח לו על שחשד בו על לא עוול בכפו. השנים חלפו. השופט קיסטר לא ידע היכן הוא אותו 'לאזר לנדא', וכיצד יוכל לעזור לו. אבל זכר את בקשתו של הרבי מבעלזא...

יום אחד נודע לו במסדרונות בית המשפט כי עומד להתקיים משפט של יהודי הנחשד בשיתוף פעולה עם הנאצים. מתברר שהיו שהתלוננו עליו והאשימו אותו באשמה החמורה. השופט התעניין בפרטי הדברים וליבו עצר פעימה כשגילה שכינויו של האיש הוא - 'לאזר לנדא'.

השופט הבין כי למצב הזה פונו דברי הרבי מבעלזא. הוא ביקש להופיע כעד במשפטו של ר' אליעזר לנדא, ובעדותו מסר את הדברים ששמע מפי הרבי מבעלזא שנים רבות קודם לכן. העדות הזאת הכריעה לדחיית החשדות נגד ר' אליעזר, והוא זוכה מכל אשמה.

(על-פי 'צנצנת המן' ומנת חלקי, הובא בגיליון 'ברינה יקצור')

הרבי בירכו ולאחר מכן החל לומר: "בגטו בוכניה היה עמי יהודי ושמו אליעזר לנדא. היהודי הזה עשה לי ולעוד יהודים רבים טובות רבות, והציל את חייהם של רבים. בקשתי אליך כי תשתדל גם אתה לעשות לו טובה".

הד"ר קיסטר האזין לדברים רוב קשב, אך לא הבין איך יוכל לעשות טובה ליהודי שאינו נמצא כלל בארץ. כשפנה לצאת, בעומדו סמוך לדלת, קרא לו הרבי וציין כי כינויו של היהודי הוא 'לאזר לנדא'. השם הזה נחרת בליבו של קיסטר, אם כי הבקשה נותרה כתעלומה בעיניו.

ר' אליעזר לנדא היה עסקן פעיל בעיירה בוכניה, הממוקמת מדרום-מזרח לקרקוב שבפולין. הוא הצליח לקשור קשרים עם ראשי הגסטאפו במחנה. הללו היו מקבלים ממנו כסף ומצרכי מזון נחשקים, וכך הצליח להציל יהודים רבים. כאשר הרבי מבעלזא ואחיו, הרב מבילגוריי, הגיעו למחנה בוכניה, נודע לר' אליעזר כי עומדת להיערך 'אקצייה', שבה ישולחו אלפי יהודים למחנה ההשמדה בלז'ץ. לרבי מבעלזא ולאחיו לא היו תעודות המאשרות כי הם עובדים במפעלים חיוניים, ולכן היו מועמדים להישלח להשמדה. ר' אליעזר ארגן מבצע הצלה מסועף, שבו דחס עשרות יהודים חסרי תעודות עובד לתוך משאית, והעביר אותם לגטו קרקוב. בין ניצולי המשאית היו האחים הק' מבעלזא. בינתיים הזמין ר' אליעזר את קציני הגסטאפו לארוחה דשנה בביתו, והשקה אותם במשקאות משובחים. במהלך הסעודה הפצירו ר' אליעזר ואשתו בקצינים להפסיק את ה'אקצייה'. כטוב ליבם ביין נעתרו, ובמקום כמה אלפי יהודים שהיו אמורים להישלח למחנה ההשמדה, שולחו לשם כאלף בלבד, וחיי אלפים אחרים ניצלו.

בעזרת קשריו עם הגרמנים הציל ר' אליעזר יהודים רבים. לשם כך נתן את כל רכושו, וכשלא נשאר לו כסף, היה מבקש כסף, תכשיטים ומצרכי מזון מאת היהודים שנתבקש להציל. בעזרת אלה היה משחד את מלאכי החבלה ומטפח את קשריו עימם, לטובת אחיו.

קול העם

כעבור רבע שעה החלט הלקוח לענות, ובטון חצי מתנצל אמר: "מצטער, הפלאפון היה על שקט". כעבור חמש דקות נוספות ירד לו בנחת לאסוף את החבילה. כעסתי, אבל חשקתי את שיני ולא אמרתי דבר...

כל עכבא לטובה

הבן אדם לא עונה לטלפון. אני מתקשר שוב ושוב וצליל החיוג נשמע היטב, אך אין מענה וגם כתובת מדויקת אין לי. העצבים מתחילים מתחילים לעלות על חוסר ההתחשבות של הבן אדם, אך אני מנסה לשכנע את עצמי שהכל לטובה והכל מהבורא

לפרנסתי אני משמש כנהג הסעות כאשר מפעם לפעם ישנם גם משלוחים של חפצים דוממים לכתובות שונות. לקחתי חבילה מעיר לעיר, כאשר הגעתי לכתובת באותה עיר התקשרתי ללקוח שיבוא לקחת את החבילה.

יתברך וכל עכבא לטובה...

בין מחשבה למחשבה אני שוב מצלצל, כעבור רבע שעה שנראתה כנצח, בפרט שאין חניה באזור, האדם החליט לענות ובטון חצי מתנצל אומר: "מה אעשה, זה היה על שקט!!!"
כעבור חמש דקות נוספות ירד לו בנחת לאסוף את החבילה. התחשק לי 'להתפוצץ' עליו אבל חשקתי את שיני ולא אמרתי דבר. מסרתי לו את החבילה ונסעתי לדרכי חזרה אל עיר מגורי. רק עזבתי, וקיבלתי טלפון עם נסיעה מרחוב סמוך עד עיר מגורי. קיבלתי את הנסיעה בשמחה, שכן במקום לחזור ריק

חזרתי מלא עם עוד פרנסה ותשלום יפה עבור הנסיעה. בדרך התחלתי לצחוק, כשהבנתי שכל העיכוב היה סה"כ כדי לתת לי עוד פרנסה, שהרי אילולי העיכוב של הלקוח הזה כבר הייתי עשרים דקות בדרך חזור, כך שלא היה משתלם לי לחזור לנסיעה, ועתה שהפלאפון שלו היה על שקט והוא איחר לרדת, זה נתן לי את הנסיעה חזור בתשלום מלא, שזה משמעותי מאוד מבחינת הפרנסה. בקיצור, אין מה לכעוס, הכל לטובה והכל מחושבן היטב הדק מלמעלה.

(טיב הקהילה)

סגולות וישועות

הרב שלי אמר: "עכשיו אתה פונה אלי? למה לא התייעצת איתי לפני שהחלטת לעבור על החוק? אני לא יכול לעזור לך, רק אתן לך סגולה..."

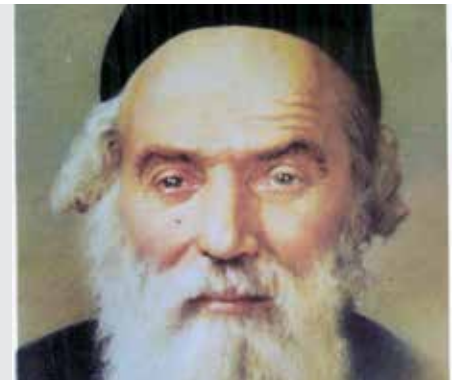
כך ניצלתי ממאסר של 70 שנה בכלא האמריקאי

לא היה לי מה להפסיד. שהייתי בבית הכנסת במשך כל היום כולו, הסתובבתי ממניין למניין וזעקתי בכל כוחי 'אמן יהא שמיה רבא'. במהלך המשפט, התובע הציג האשמות קשות וראיות ברורות לאשמת. הוא דרש להטיל עלי עונש כבד של מאסר למשך שבעים שנה!
בתחילה נראה היה, שכל טענותיו מתקבלות, ושלא אזכה עוד לעולם לצאת לחופשי, אך פתאום - באופן בלתי צפוי ובניגוד לכל היגיון - נפסק כי יש סתירות בדברי התובע, וכי ההוכחות אינן מספקות. ויותר מכך, השופט קבע, שלא תהיה אפשרות לערער על פסק הדין.
יצאתי זכאי. לא ישבתי בכלא אפילו יום אחד. זכיתי לראות עוד את אור השמש המאיר לעונים "אמן יהא שמיה רבא" בכל כוחם!
(מתוך דרשותיו של הרה"ג רבי מאיר מיכאל גרינוואלד שליט"א, הובא בגיליון 'דרישה וחקירה')

אני מודה ומתוודה, שעברתי על כמה וכמה מחוקי ארה"ב כדי להרוויח כסף בקלות, ובעיקר כדי לשמור על הכסף שלי - שיישאר שלי ולא יעבור לידיהם של פקידי מס הכנסה. לצערי, גוי רוסני שהכיר אותי הלשין עלי, ומעשי התגלו לרשויות. כידוע, בית המשפט האמריקאי אינו יודע רחם בענייני העלמות מס והלבנת הון וכד'. ההאשמות שעמדו נגדי היו כבדות, וריחף מעלי גזר דין של שבעים שנה בבית הסוהר.
פניתי לרבי שליט"א, וסיפרתי לו על צרתי. הרב שלי אמר: "עכשיו אתה פונה אלי? למה לא התייעצת איתי לפני שהחלטת לעבור על החוק? אני לא יכול לעזור לך, רק אתן לך סגולה. אמרו חז"ל: 'כל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו, מבטלין לו גזר דין של שבעים שנה'. אתה חושש שתיאסר לשבעים שנה? קבל על עצמך לענות 'אמן יהא שמיה רבא', שמבטל גזר דין של שבעים שנה."

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

גם אם לא משקר ממש, אלא רק משמיט את הרקע של הדברים ועל ידי כך גורם להבנה לא נכונה של העובדות - נחשב כשקר וכהוצאת שם רע, החמור הרבה יותר מדיבור לשון הרע של אמת

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

גנות שהוא שקר, שאז גם נשתנה שמו ל"מוציא שם רע" שעונשו חמור מסתם לשון הרע ורכילות של אמת. ב'ביאורים ומוספים' מובא בשם ה'חפץ חיים' להלן (לשון הרע כלל יד), שגם אם לא

לקראת סיום הפתיחה מונה ה'חפץ חיים' עוד שני עשין, האחרונים ברשימה, שעליהם עשוי המספר לשון הרע לעבור. (א) מדבר שקר תרחק. וזאת במקרה שמספר על חברו דבר

עשין, מלבד ה-17 לאווין. ואמנם לא שייך שיעבור על כולם בבת אחת, כי יש עשין או לאווין ששייכים רק באופן מסוים, שלאווין ועשין אחרים אינם שייכים בו, אך מכל מקום, מי שרגיל בעוון זה נמצא עובר לבסוף על כולם.

בביאורים ומוספים מביאים כי בספר 'עיקרי דינים' להגר"ש הומינר מונה עוד כמה עשין ולאווין שעוברים עליהם בדיבור לשון הרע, כגון 'זכור את אשר הקצפת את ה' אלקיך במדבר', 'ואהבת את ה' אלקיך', וכן על עשין מדברי קבלה - 'נצור לשונך מרע', 'סור מרע ועשה טוב' ועוד.

משקר ממש אלא רק משמיט את הרקע של הדברים ועל ידי כך גורם להבנה לא נכונה של העובדות - נחשב כשקר וכהוצאת שם רע.

ב) עוד כותב ה'חפץ חיים' כי נראה שעובר גם על עשה של 'והלכת בדרכיו', שנצטוונו בזה לילך במידותיו של הקב"ה - 'מה הוא רחום אף אתה רחום' וכו'. ומצינו בהקב"ה במידותיו הקדושות והטהורות ששונא דילטוריא בכל אופנים, אפילו על איש גרוע עד מאוד, כמבואר במעשה עכן (סנהדרין יא.) ועוד. מסכם ה'חפץ חיים' כי נמצא שהמספר לשון הרע עובר ב-14

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

השאלה ש'פוסק הדור' לא אבה להכריע בה...

ביצה דף ל

מוטב יהיו שוגגין

להוכיחו! (רא"ש ביצה שם, תוס' ב"ב ס: ד"ה מוטב). והשיב הגאון רבי משה פיינשטיין, כי לכשנבוא לדון בדבר לאור הכלל האמור בסוגייתנו, וודאי שיש להכריז! שכן, הקהל בבית הכנסת מגוון, אי אפשר לומר שכל הנוכחים בו לא ישעו להכרזה, כי אם חלקם. מעתה, הכי רשאי רב בית הכנסת להניח לאלה שעשויים לשמוע לדבריו לעבור על איסור, כדי למנוע מן האחרים להזיד? ודאי שלא! חובה עליו להכריז ברבים שאסור לדבר בין התקיעות, כדי להציל מאיסור שוגג את האנשים שישמעו לדבריו. הוא מוסיף וכותב, כי אם קיימת אפשרות להכריז זאת אך באזני האנשים שישמעו לדבריו, יעשה כן, כדי להציל מלעבור על איסור מזיד את אלה שלא יסכיחו להכרזתו.

ברם, באופן נדיר, מסיים הגר"מ פיינשטיין את תשובתו במילים: "ואין בידי לעת עתה הכרעה בספק זה". ספיקו זה עלה בעקבות כך, "שלא ברור האיסור" לדבר בשעת התקיעות ויתכן שאין זה אלא מנהג טוב משכך, מצד אחד אין להמנע מלהכריז, כי גם אם לא ישמעו הללו וידברו, הרי לא יעברו על איסור חמור. מאידך, הם הרי אינם מבדילים בין מנהגים לאיסורים ובטוחים כי איסור חמור הוא ובכל זאת ידברו, או-אז ייענשו על כך שזלזלו במחשבתם באיסורים...

(מאורות הדף היומי)

בשאלה מצערת נזקק לעסוק הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל: יש מקומות בהם נוהגים בראש השנה להכריז בבית הכנסת לפני ברכת השופר, כי אין לדבר מעתה עד לסיום התקיעות שבחזרת הש"ץ. רב אמריקאי שהכיר את בני עדתו ידע, כי רבים מהם לא יאותו להסכית לה. מן הסתם תחילה ישוחחו ביניהם מה פישרה של הכרזה זו, ולאחר מכן ישוחחו על הא ועל דא.

והנה בגמרא (ביצה ל.) מבואר, כי הרואה אדם שוגג בהלכה - לא יוכיחונו אם יודע הוא כי גם לאחר שהלה יתודע לכך שעובר על איסור, ימשיך לנהוג כן במזיד. טעם הדבר, "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידים".

כלל זה נאמר בגמרא כדי להסביר, מדוע נהגו ישראל מדורי דורות, שלא להוכיח אנשים על איסורים מסויימים, מפני שאנו חומלים על עוברי העבירה, שיענשו חמורות אם יעברו על איסור במזיד, ועדיף להותירם שוגגים.

כמובן, כי אין להעלות על הדעת שיש להשתמש באופן גורף בכלל "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידים", כפי שמציין התשב"ץ בחלחלה, שהרי "מוסיפין שגיאות בכל יום, ותיפול התורה מעט מעט, חס וחלילה". ורבותינו הראשונים מבארים, כי אין הדברים אמורים אלא כאשר ידוע ללא ספק כי הדברים לא יתקבלו על לב השומע. אולם, אם קיימת אפשרות שישעה לדברים, חובה

מהו 'חוט המקיף' הנדרש בהדס?

משולש.

ו'בסיס' העלה, הוא המקום שבו מתחבר העלה לענף; אך יתכן שאף הבליטה הקיימת בחלק מההדסים בסמוך למקום החיבור של העלה, נחשבת כחלק מבסיסו, כך שאף אם ה'חוט המקיף' נפגש רק בבליטות של שלושת העלים, הרי זה הדס משולש; ויש שהקל באופן זה רק בדיעבד.

[שו"ע תרמו, ג, ומשנ"ב י; ביאורים ומוספים דרשו, 13-14]

כפי שלמדנו, כדי שההדס יהא כשר למצוה, צריך שבכל שיכבת עלים, המכונה 'קן', יהיו לפחות שלושה עלים, וזהו 'קן משולש'. ושלושת העלים שבכל שיכבה, צריך שיעמדו בגובה שווה, דהיינו, בשורה שווה בגובהה מסביב לענף.

ויש שהגדירו דין זה, שאם קו אופקי - הנקרא 'חוט המקיף' - יכול להפגש בכל שלושת בסיסי העלים, אף אם בבסיס של עלה זה הוא נפגש בחלקו העליון, ובאחר הוא נפגש בתחתיתו, הרי זה

הדס שהיו בו שבעה עלים בכל אחת משיכבות העלים ורוב העלים נשרו - האם הוא כשר?

בדבר, שנדרש 'חוט המקיף', כנ"ל.

והדס שבתחילה היה משולש כדין, אלא שנשר עלה אחד מכל שיכבת עלים, כשר בשעת הדחק. והדס שהיו בו שבעה עלים בכל אחת משיכבות העלים, ובכל אחת מהן נשרו ארבעה מתוך שבעה עלים - למרות שרוב עליו נשרו, הריהו כשר לכתחילה, מאחר ונותרו שלושה עלים בכל אחת מהשכבות.

[שו"ע תרמו, ד, ומשנ"ב טז-יז; ביאורים ומוספים דרשו, 13 ו-25]

כאמור, הדס 'משולש', הוא כזה שלפחות 'חוט המקיף' נפגש בשלושת בסיסי העלים שבכל אחת משיכבות העלים. ובדיעבד, יתכן שאפשר להקל אף בפחות מכך.

ויש מהפוסקים שסברו, שאין צורך לדקדק בבדיקת השילוש, ודי בכך שלמראית עין נראה ששלושתם יוצאים בגובה שווה; אך יש מהם שהורה למעשה, כהוראה לרבים, שלא כולם בקיאים

האם צריך שענפי ההדס יכסו את הענף?

אותו, אלא נוטים הצידה, כמצוי בהדסים רבים - יש מהאחרונים שצידדו לפוסלו, אך הוא עצמו כתב שהמנהג שלא להקפיד על כך. וכן דעת רוב הפוסקים, שהדס זה כשר לכתחילה. ועם זאת, יש שכתבו, שיש 'נוי מצוה', שעלי ההדס יהיו זקופים ויכסו את הענף.

[ביאורים ומוספים דרשו תרמו, 12]

הדס שראשי עליו אינם מגיעים לתחילת העלים שמעליהם, כך שחלק מהענף אינו מכוסה בעלים - יש שאומרים שהוא פסול, משום שההדס צריך להיות "ענף עץ עבת", כפי שהוא מכונה בתורה, דהיינו, ענף עבה על ידי שהוא מכוסה בעלים. ולדעת רוב הפוסקים, הדס זה כשר; ועם זאת, לכתחילה יש להחמיר בדבר. וכמו כן, הדס שעליו אינם עומדים בזקיפה על הענף ומכסים

* בענפי ההדסים, גדלים לעיתים פירות קטנים, המכונים 'ענבים', ובמקרה שמספר הענבים רב ממספר העלים, תלויה כשרות ההדס בצבע הענבים: אם צבע הענבים ירוק, ההדס כשר; ואם צבע הענבים אדום או שחור, ההדס פסול, משום שאין זה 'הדר'. והכתמים השחורים המצויים בעלי ההדס, אינם נחשב לחיסרון ב'הדר'.

* ענף ההדס, מורכב מ'קנה', שהוא גוף הענף, אשר מחוברים אליו שכבות שכבות של עלים; וכל שכבת עלים, מכונה 'קן', ובכל שיכבה, צריך שיהיו לפחות שלושה עלים, כדי שההדס יהיה 'עבות'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

סגולת התורה לכפרת העוונות ול'הכשרת' החוטאים

ובכפרה שעל ידי התורה, ישנו פן נוסף: התורה נמשלה למעיין, ונמשלה לאש, ללמדנו, שכשם שהמעיין מטהר את הטמאים, כך התורה מטהרת את העוסקים בה, וכשם שהאש מכשירה כל כלי שבלוע בו איסור ומוציאה אותו מדפנותיו, כך התורה 'מכשירה' את העוסקים בה מכל 'בליעת' איסור.

[שו"ע תרטו, ג, ושעה"צ ה-ו; ביאורים ומוספים דרשו, 9]

בספר משלי נאמר: "בַּחֶסֶד וְאֱמֶת יִכָּפֵר עֲוֹן", ופירשו חכמינו ז"ל, שעשיית חסד, ולימוד התורה, שנקראת 'אמת', מכפרים על העוונות. ולכן, השב בתשובה, יוסיף על רגילותו בלימוד התורה, וילמד על מנת לקיים את מה שלומד; וכן יעסוק במעשי חסד ורחמים עם הבריות, ובכך יכופרו עוונותיו, ויתקיים בו מאמר חז"ל: "כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמים". ומי שאינו מסוגל ללמוד תורה, יעסוק לפחות במידת החסד.

הלוח היומי

כ"ד בתשרי | יארצייט רבינו יהודה הלוי מינץ זצ"ל, אב"ד פאדובה-איטליה, בעל שו"ת מהר"י מינץ

בשנת ג' אלפים תש"ו, ביום זה התפללו בניי שימסר בידם יצה"ר של ע"ז (שהחריב את ביהמ"ק הראשון), ולאחר שלושה ימי תענית, נמסר בידם.

ביום זה בשנת רמ"ב, החלו מעשי הזוועה של האינקוויזיציה בספרד, אשר במהלך שנות קיומה נרדפו, עונו ונרצחו רבבות יהודים הי"ד.

יארצייט:

- רס"ט: רבינו יהודה הלוי (מהר"י) מינץ זצ"ל, אב"ד פאדובה-איטליה, בעל שו"ת מהר"י מינץ.
- תקמ"ב: רבי יעקב יוסף ב"ר צבי הכהן כ"ץ זצ"ל, מפולנאה, בעל תולדות יעקב יוסף, בן פורת יוסף ועוד.
- תר"ט: רבי אריה זאב הכהן (כגון) זצ"ל, מז'טל - ליטא, אבי החפץ חיים זצ"ל.
- תרל"ה: רבי אליהו ב"ר שלמה גוטמכר זצ"ל, מגרידיץ, בעל צפנת פענח ועוד.
- תרמ"ד: רבי אברהם יהודה לייב ב"ר פנחס זעליג הכהן שוורץ זצ"ל, אב"ד מאד וברסאז-הונגריה, בעל קול אריה.
- תשנ"ו: רבי חיים זאנוויל ב"ר משה אברמוביץ זצ"ל, מריבניץ, הרימניצער רב.
- תשע"א: רבי יהודה ב"ר יצחק מועלם זצ"ל, ר"י פורת יוסף י-ם, בעל דרש יהודה.

יארצייט הגאון רבי יהודה ב"ר יצחק מועלם ר"י פורת יוסף

לא לדבר על אחרים!

אחד מתלמידיו של הג"ר יהודה מועלם ביקש ממנו פעם שיאמר לו כמה להתחזק, רבינו אמר לו: "צריך להזהר לא לדבר על אחרים" אותו תלמיד אמר לרב: "אני נוהר בזה" ורצה שהרב יאמר לו חיזוק אחר, אך הרב חזר שוב ואמר: "צריך להזהר לא לדבר על אחרים!"

(נופת צופים ח"ב עמ' תצו)

נשתדל לקבל על עצמנו שלא לדבר על מעשיהם של אחרים ולא לשפוט אותם אם הם נוהגים כראוי

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il